

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **JUDr. J. S.**, proti žalovanému: **Český telekomunikační úřad**, se sídlem Sokolovská 58/219, Praha 9, o žalobě na vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 1. 2011, č. j. 118 777/2010 -637/II.vyř.-RyZ, ze dne 11. 10. 2012, č. j. ČTÚ 118 777/2010-637/II.vyř.-RyZ, a ze dne 22. 3. 2013, č. j. ČTÚ-244 188/2012-603, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 5. 2014, č. j. 10 A 15/2014 – 47,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 5. 2014, č. j. 10 A 15/2014 – 47, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobou ze dne 2. 11. 2013 podanou u Krajského soudu v Brně se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 1. 2011, č. j. 118 777/2010-637/II.vyř.-RyZ (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým jí byla uložena povinnost zaplatit společnosti Telefónica Czech Republic, a. s., částku 19 257,20 Kč s příslušenstvím za poskytnuté služby elektronických komunikací u dvou konkrétních telefonních stanic za zúčtovací období od 8. 1. 2007 do 7. 5. 2007 a za smluvní pokuty, jejichž výše odpovídala rozdílu mezi zvýhodněnou cenu mobilního telefonu a jeho plnou cenou, kterou by jinak zaplatila při nevyužití speciální nabídky poskytovatele. V žalobě stěžovatelka uvedla, že ji podává v souladu s poučením obsaženým v usnesení ze dne 12. 9. 2013, č. j. 31 C 28/2013 – 4, kterým Městský soud v Brně (v občanském soudním řízení) její žalobu proti napadenému rozhodnutí odmítl s odůvodněním, že se jedná o věc, která spadá do věcné příslušnosti soudů ve správním soudnictví.

[2] Krajský soud v Brně usnesením ze dne 21. 11. 2013, č. j. 30 A 108/2013 – 8, věc postoupil Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) jako soudu místně příslušnému. Městský soud v průběhu řízení nejprve stěžovatelku vyzval k odstranění vad žaloby a v reakci

na její žádost o osvobození od soudních poplatků jí zaslal standardizovaný formulář „*Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*“. Usnesením ze dne 5. 3. 2014, č. j. 10 A 15/2014 – 19, stěžovatelce osvobození od soudních poplatků nepřiznal, neboť ta ve stanovené lhůtě ani později do doby vydání citovaného usnesení vyplněný standardizovaný formulář nedoručila. Následně ji opět vyzval k odstranění vad žaloby a usnesením ze dne 10. 3. 2014, č. j. 10 A 15/2014 – 22, také k zaplacení soudního poplatku v dodatečné lhůtě. Dne 17. 3. 2014 stěžovatelka městskému soudu doručila přílohy k žalobě. Usnesením ze dne 27. 3. 2014, č. j. 10 A 15/2014 – 37, městský soud stěžovatelku vyzval k doplnění žaloby o upřesnění toho, které rozhodnutí požaduje zrušit, neboť z podané žaloby nebylo zřejmé, zda se domáhala zrušení napadeného rozhodnutí nebo rozhodnutí předsedy Rady žalovaného (dále jen „žalovaný“) ze dne 22. 3. 2013, č. j. ČTÚ-244 188/2012-603, o němž se zmínila v textu žaloby. Dne 7. 4. 2014 bylo městskému soudu doručeno podání stěžovatelky, v němž k předchozí výzvě městského soud uvedla, že podává podnět k prohlášení nicotnosti žalobou napadeného rozhodnutí a rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 10. 2012, č. j. ČTÚ 118 777/2010-637/II.vyř.-RyZ, a ze dne 22. 3. 2013, č. j. ČTÚ-244 188/2012-603, což odůvodnila tím, že žalovaný byl zřízen zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o elektronických komunikacích“), avšak tento zákon nepředpokládá existenci odborů žalovaného a nesvěřuje jim žádné samostatné pravomoci ani nevymezuje jejich působnost. Usnesením ze dne 29. 5. 2014, č. j. 10 A 15/2014 – 47 (dále jen „napadené usnesení“), městský soud řízení o žalobě stěžovatelky zastavil z důvodu neuhrazení soudního poplatku.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Proti napadenému usnesení podala stěžovatelka kasační stížnost z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v návaznosti na § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. S poukazem na nález Ústavního soudu ze dne 2. 5. 2002, sp. zn. III. ÚS 588/2000, namítla, že do nabytí právní moci rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků není otázka povinnosti zaplatit soudní poplatek konečným způsobem rozhodnuta. Poučovací povinnost soudu musí být vykonávána tak, aby byla chráněna práva všech účastníků a zaručena zákonnost rozhodování soudu. Postup městského soudu byl dle názoru stěžovatelky vadný, nezákonný a formalistický a posouzení její žádosti o prominutí zmeškání lhůty k předložení podkladů pro posouzení majetkových poměrů a žádosti o její prodloužení bylo založeno na restriktivním výkladu. Městský soud její majetkové poměry v rozporu s § 36 odst. 3 s. ř. s. vůbec neposuzoval. Stěžovatelka dne 12. 3. 2014 (tedy před nabytím právní moci napadeného usnesení) nemohla vědět, že městský soud o její žádosti o osvobození rozhodl, aniž by vzal v úvahu její žádost o prominutí zmeškání lhůty. Stěžovatelka dále spatřovala zmatečnost a neurčitost napadeného usnesení v tom, že se městský soud vůbec nezabýval jejím podnětem na vyslovení nicotnosti napadených správních rozhodnutí.

[4] Podáním ze dne 4. 8. 2014 stěžovatelka svou kasační stížnost doplnila a konstatovala, že dne 14. 2. 2014 požádala městský soud o prodloužení lhůty k doplnění příloh do dne 10. 3. 2014, jež z důvodu své zdravotní indispozice zaslala dne 12. 3. 2014 a současně opět požádala o prominutí a prodloužení lhůty do 13. 3. 2014. Městský soud však k těmto podáním nepřihlédl a v napadeném usnesení se s nimi nevypořádal. Dne 27. 3. 2014 ji vyzval k doplnění žaloby, čímž ji uvedl v domnění, že v řízení se bude pokračovat, neboť tato výzva byla učiněna až po uplynutí lhůty pro zaplacení soudního poplatku. Městský soud nesplnil svou poučovací povinnost dle § 36 odst. 1 s. ř. s. a stěžovatelka tak soudní poplatek

pokračování

neuhradila, ač by tak jinak učinila. Zároveň navrhla, aby Nejvyšší správní soud odložil vykonatelnost rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 1. 2011, č. j. 118 777/2010-637/II.vyř.-RyZ.

[5] Žalovaný svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a oprávněnou osobou (§ 102 s. ř. s.). Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, všechna zde citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Nebylo tedy nutné, aby stěžovatelka v řízení o kasační stížnosti splnila podmínku dle § 105 odst. 2 s. ř. s., a Nejvyšší správní soud ji tedy nevyzýval k předložení dokladu o dosaženém vysokoškolském právnickém vzdělání, který ke kasační stížnosti přiložen nebyl (ač jej stěžovatelka v přílohách ke kasační stížnosti uvedla), a netrval ani na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost.

[7] Nejvyšší správní soud poté posoudil důvodnost kasační stížnosti. Zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[8] Podle § 2 s. ř. s. „*ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.*“ Podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „*soudy ve správním soudnictví rozhodují o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy.*“

[9] Podle § 7 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), „*v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je dle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.*“ Tímto jiným orgánem je v případech, které stanoví zákon o elektronických komunikacích a původně zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon o telekomunikacích“), také Český telekomunikační úřad. Tomu byla svěřena nejen pravomoc rozhodovat ve věcech veřejného práva, ale také v úzce specializovaných věcech práva soukromého. Zákonodárce převedl rozhodování v některých soukromoprávních věcech na Český telekomunikační úřad z důvodu, že se jedná o specializovanou, technickou agendu, k čemuž je tento úřad dostatečně personálně a technicky vybaven. Souhrnně proto nelze stanovit, zda o žalobě proti rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu rozhodují soudy v občanském soudním řízení či soudy správní. Vždy je totiž nutné rozlišovat, zda tento správní orgán rozhodoval v soukromoprávní věci, nebo ve věci veřejnoprávní, tedy určit charakter konkrétního rozhodnutí a porušení povinnosti [srov. usnesení zvláštního senátu zřízeného dle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, (dále jen „zvláštní senát“) ze dne 23. ledna 2012 č. j. Konf 78/2011-6, a srov. též usnesení zvláštního senátu ze dne 26. července 2011, č. j. Konf 25/2011-18].

[10] V nyní posuzovaném případě tak musel Nejvyšší správní soud nejprve posoudit, zda Český telekomunikační úřad rozhodoval v soukromoprávní či veřejnoprávní věci a zda byla

dána věcná příslušnost městského soudu k projednání žaloby. Při posuzování této otázky považuje Nejvyšší správní soud za účelné odkázat na úvahy zvláštního senátu v usnesení ze dne 26. července 2011 č. j. Konf 25/2011-8, které se zabývalo otázkou věcné příslušnosti k projednání žaloby proti rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu ve věci uložení povinnosti dle § 95 odst. 8 písm. d) zákona o telekomunikacích k finančnímu plnění vyplývající ze smlouvy o poskytování telekomunikačních služeb mezi provozovatelem veřejné telekomunikační sítě a účastníkem. Zvláštní senát uvedl, že spor o placení částek za poplatky a hovorné je spor o povinnosti účastníka k finančnímu plnění vyplývající ze smlouvy uzavřené mezi provozovatelem veřejné telekomunikační sítě a účastníkem. Právní vztah mezi danými subjekty vznikl na základě smlouvy a žádosti o poskytování telekomunikačních služeb. Z tohoto důvodu mezi subjekty není přítomný vztah nadřazenosti a podřízenosti. Účastník byl seznámen s podmínkami, za kterých byla telekomunikační služba poskytována, a na tyto dobrovolně přistoupil. Platba nezaplacených částek za poskytnuté telekomunikační služby je soukromoprávním nárokem, proto Český telekomunikační úřad vydal rozhodnutí o soukromoprávní věci. K soukromoprávnímu charakteru rozhodování Českého telekomunikačního úřadu se dále vyslovil Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 30. 9. 2003 č. j. 6 A 60/2000 – 46: „Rozhodnutí správního orgánu vydané na základě § 8 odst. 1 zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích, je rozhodnutím v soukromoprávní věci, neboť předmětem rozhodnutí je spor mezi uživatelem a poskytovatelem telekomunikační služby o plnění za poskytnuté služby, tj. spor o povinnosti uživatele platit za poskytnuté telefonní služby úřadu v rozsahu tehdy stanoveném Telefonním řádem a o oprávnění poskytovatele telefonních služeb jen v takto stanoveném rozsahu úřadu požadovat. Sama skutečnost, že řízení je regulováno správním řádem, nemá pro posouzení soukromoprávního či veřejnoprávního charakteru věci význam, neboť všechny orgány veřejné správy, jejichž rozhodnutí se projednávají dle části páté občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2003, se v procesních otázkách řídí právními předpisy veřejného práva“. Na citovaných závěrech nic nemění ani následná změna relevantní právní úpravy.

[11] Stěžovatelka učinila předmětem sporu rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu, kterým jí byla uložena povinnost zaplatit částku 19 257,20 Kč s příslušenstvím za poskytnuté služby elektronických komunikací za zúčtovací období od 8. 1. 2007 do 7. 5. 2007 a za související smluvní pokuty. Dále se domáhala vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 10. 2012, č. j. ČTÚ 118 777/2010-637/II.vyř.-RyZ, a ze dne 22. 3. 2013, č. j. ČTÚ -244 188/2012-603, jež se týkaly návrhu na obnovu řízení o předmětu, o němž bylo rozhodnuto napadeným rozhodnutím; zmíněná rozhodnutí tak mají s napadeným rozhodnutím úzkou skutkovou a právní souvislost. Nyní projednávaný spor má tedy ryze soukromoprávní charakter, neboť jeho předmětem jsou práva a povinnosti společnosti Telefónica Czech Republic, a. s., jako provozovatele služeb elektronických komunikací a stěžovatelky jako účastníka, odvozovaná ze smluv uzavřených dne 19. 3. 2002 a dne 9. 7. 2002. Mezi těmito dvěma subjekty byl právní vztah založen na základě projevu vůle obou smluvních stran, proto je tento vztah vztahem rovnosti, nikoliv nadřazenosti a podřízenosti, a není v něm třeba posuzovat otázky veřejného práva.

[12] Ze shora uvedeného lze dovodit, že žalovaný v nyní posuzovaném případě rozhodoval v soukromoprávní věci a městský soud tak nebyl k projednání věci věcně příslušný. Soud má povinnost zkoumat věcnou příslušnost kdykoli za řízení z úřední povinnosti, a tedy objektivní povinnost i bez návrhu účastníka řízení postupovat v případě splnění stanovených podmínek podle § 46 odst. 2 s. ř. s., resp. dle § 46 odst. 3 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2008, č. j. 9 Afs 69/2007 - 59). Nejvyšší správní soud má za to, že městský soud se o nedostatku věcné příslušnosti musel dozvědět nejpozději dne 17. 3. 2014, kdy mu stěžovatelka doručila přílohy k žalobě, mezi nimiž byly i stejnopisy shora citovaných rozhodnutí žalovaného. Městský soud tedy měl za předpokladu existence pravomocného usnesení Městského soudu v Brně ze dne 12. 9. 2013, č. j. 31 C 28/2013 – 4,

pokračování

postupovat dle § 46 odst. 3 s. ř. s. a předložit věc zvláštnímu senátu, aby rozhodl spor o věcnou příslušnost, resp. v případě rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 10. 2012, č. j. ČTÚ 118 777/2010-637/II.vyř.-RyZ, a ze dne 22. 3. 2013, č. j. ČTÚ-244 188/2012-603, o nichž nebylo v citovaném usnesení Městského soudu v Brně rozhodováno, postupovat dle § 46 odst. 2 s. ř. s. a odmítnout návrh s poučením stěžovatelky o dalším postupu. Neučinil-li tak, založil tím kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. spočívající v tom, že pro vydání napadeného usnesení chyběly podmínky řízení. Posouzení věcné příslušnosti má před řešením splnění poplatkové povinnosti žalobce jednoznačně přednost. Jinými slovy, věcně nepřislušný soud nemůže v řízení činit žádné procesní úkony s výjimkou těch, které slouží k počátečnímu ujasnění si otázky věcné příslušnosti a po jejím zodpovězení pouze ty, směřující k předání věci k vyřízení příslušnému soudu zákonem předvídaným procesním postupem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Ans 6/2008 - 48, publikovaný pod č. 1741/2009 Sb. NSS). Vzhledem k absenci věcné příslušnosti soudů ve správním soudnictví k přezkumu napadeného rozhodnutí také nemohl Nejvyšší správní soud rozhodnout o návrhu stěžovatelky, uplatněném v průběhu řízení o kasační stížnosti, na přiznání odkladného účinku vztahu k napadenému rozhodnutí.

[13] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že soudní tajemník není ve správním soudnictví oprávněn vydávat rozhodnutí ve věcech soudních poplatků, neboť mu k tomu žádný právní předpis nedává pravomoc (shodně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2014, č. j. 2 As 76/2014 – 18). Proto, izolovaně posuzováno, usnesení ze dne 10. 3. 2014, č. j. 10 A 15/2014 – 22, jímž byla stěžovatelka vyzvána k zaplacení soudního poplatku, bylo vydáno neoprávněnou osobou, což znamená, že městský soud byl nesprávně obsazen.

IV. Závěr a náklady řízení

[14] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Napadené usnesení proto dle § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. V něm bude městský soud, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.), postupovat dle § 46 odst. 2 s. ř. s., resp. § 46 odst. 3 s. ř. s.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2014

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu